

Posudek diplomové práce Petra Kučery
Integrace Vietnamců v České republice

Kol. Kučera se ve své diplomové práci věnuje tématu, které by mohlo být pro lingvistickou bohemistiku velice užitečné, pokud by úvahy o integraci byly zaměřeny primárně k postižení dynamiky jazykové situace v ČR, popř. k ilustraci jazykově etnických procesů, které na našem území probíhají. Práce je ale zaměřena jinak (snad pro výše zmíněné zacílení „připravuje půdu“?) a onen bod zadání práce, jehož zpracování by bohemista ocenil, tj. „ověření jazykových kompetencí členů skupiny v češtině a vietnamštině, ev. v dalších jazycích“ v práci zpracován není; nemyslím si, zůstanu-li u češtiny, že by byl naplněn stručnými zmínkami o českém jazyce (např. na s. 24, 25 aj.) nebo že by byl vyčerpán popisem odpovědí na otázky, zda respondenti např. sledují českou televizi, zda přiznávají problémy s českým jazykem (s. 43), jak dlouho se češtinu učí, kdo jim s osvojováním českého jazyka pomáhal, zda používají češtinu se svými vietnamskými přáteli (s. 44) – a vyčerpán dle mého názoru není ani uvedením míst (s. 44), kde respondenti český jazyk užívají (viz také tabulka s. 69 a shrnující odstavec na s. 70, obé vztažené ke kulturní dimenzi integrace). Budu ale ráda, když mne diplomant při obhajobě vyvede z omylu. V této souvislosti bych byla ráda, kdyby kolega při obhajobě vysvětlil, proč se východiskem „ověření jazykových kompetencí ... v češtině“ nestaly texty, jež přepsal a uložil na DVD (některé, např. text „Jana“, se tomu přímo nabízejí) – a kdyby se tyto texty východiskem byly bývaly staly, co by o kompetencích v češtině vypovídaly? Autor o tom nepochybně uvažoval: v závěru práce (v shrnutí poznatků praktické části) uvádí tato zjištění vyplývající z rozhovorů s šesti respondenty: Vietnamci přijíždějí do ČR za účelem podnikání a zisku, pracují na živnostenský list, většina z nich žije v pronajatém bytě, obvykle nevyužívají služby agentur, tlumočnicků apod., učí se češtinu od počátku svého pobytu v ČR, nemají téměř žádný volný čas, velmi se jim líbí česká kultura, navazují přátelské vztahy s majoritou i s jinými Vietnamci, obvykle neprojevují zájem o české občanství. Vedle toho pak, v samém závěru (kdy konstatuje, že práce odhalila problém s identitou Vietnamců žijících v ČR), pojmenovává i dvě oblasti, jež by si dle jeho názoru zasloužily další výzkum: vztah češtiny a vietnamštiny ve vietnamských domácnostech a využívání potomků ke zlepšení vlastních jazykových znalostí a dovedností. Nabízí se samozřejmě otázky další, např. jak shromážděné výroky o češtině, resp. o jejím osvojování a postoje k češtině korespondují / nekorespondují s jejím užíváním v zaznamenaných rozhovorech, jak je to s udělováním / přijímáním / odmítáním českých jmen apod. K tomu otázka: proč přepisy rozhovorů, z nichž autor vycházel, nejsou součástí listinné podoby práce ani součástí elektronického řešení práce uloženého v informačním systému?

Jak z předchozího vyplývá, diplomová práce je zaměřena spíše jinak (šíře?) než bohemisticky. V první „teoretické“ části diplomant shrnuje např. údaje o počtu Vietnamců u nás, reprodukuje historii jejich migrace, pojednává o různých pojetích integrace (a překážkách úspěšné integrace) a uvádí typy pobytů cizinců na území ČR (tomu všemu mi nezbyvá než věřit). V této souvislosti je třeba ocenit diplomantovu práci s odbornou literaturou: vychází

z literatury, domácí i zahraniční, kterou si iniciativně sám vyhledal, reprodukuje ji rozumně a inteligentně, jednotlivé zdroje srovnává a má nad nimi nadhled, pečlivě cituje (velmi pečlivě je zpracován také seznam literatury). Velmi rozumně se opírá o (v odborné literatuře vymezené a popsané) čtyři dimenze integrace – a s ohledem na ně pak formuluje výzkumné otázky. Od nich odvíjí polostrukturované rozhovory, jejichž reprodukce (kap. „Případové studie“) tvoří podstatnou náplň „praktické“ části diplomové práce. Rozhovory se šesti turnovskými Vietnamci vybranými na základě dotazníkového šetření (škoda je, že přílohou k práci nejsou vyplněné dotazníky, aby bylo možno sledovat výběr respondentů) jsou pak čtenáři prostředkovány (kap. „Analýza“) jednak v souvislém textu, jednak jsou přehledně a ke čtenáři vstřícně shrnuty v tabulkách; nejsem si jista – a prosím, aby to autor na jednom konkrétním příkladu při obhajobě objasnil – zda „textová“ reprodukce čtenáři poskytuje ve srovnání s tabulkami něco navíc. Stejně si nejsem jista povahou analýzy – nejde v podstatě jen o popis obsahu rozhovorů se zřetelem ke čtyřem dimenzím (strukturální, kulturní, interaktivní, identifikační) integrace?

Práce kol. Kučery je jako celek psaná kultivovanou češtinou, jazykové a stylizační nedostatky se v ní vyskytují jen ojediněle: namítat lze např. proti užívání obecně českého *fabrika* (např. s. 39, 46, 48, 53 aj.), někdy je zvláštní autorský plurál (např. s. 35), jen v jediném případě, nemýlím-li se, zatemňuje stylizace smysl textu (*A právě odmítnutí vietnamského občanství rozhoduje o tom, že zde pan Jiří žije pouze se statusem trvalého pobytu, neboť odložit svou původní identitu nepovažuje za příjemné*, s. 47).

Závěr: Diplomová práce Petra Kučery Integrace Vietnamců v České republice splňuje požadavky kladené na diplomové práce a může být podkladem k obhajobě. Škoda je, že přepsané rozhovory nejsou součástí elektronické podoby práce ani její podoby listinné a nemohou tak být k dispozici dalším zájemcům o danou problematiku (těm, kteří nebudou mít k dispozici DVD) – škoda je také, že shromážděný jazykový materiál nebyl využit pro (viz zadání) „ověření jazykové kompetence členů skupiny v češtině“.

Alena Macurová
10.9. 2014

Návrh klasifikace: velmi dobře – výborně (dle obhajoby)